

szorzásokat átlagértékekkel végezte el, azután a fafajokat ismét különválasztotta és minden fafajra nézve megállapította az átlagtól való eltéréseket, mint szükséges kiigazításokat.

Táblázatos munkája tehát két részre oszlik:

1. Tömegszorzó táblára,
2. Hibakiigazító táblára.

Az eddigi fatömegtáblák csak egy fának a fatömegét mutatják. Kétségtelen tény az, hogy a korábbi fatömegtáblák használatával hosszadalmas szorzások jártak, melyek az állományfölvételek eredményét gyakran hibássá tették. Ennélfogva felette kívánatosak az olyan táblázatok, melyek egyszerre egy egész facsoport fatömegének megállapítását teszik lehetővé.

A mai erdőgazdaság megkívánja, hogy megismerje az erdő jelenlegi fakészletét és annak fatömeggyarapodását. A fatömegfölvételek napjainkban mind gyakoribbaká lesznek, de éppen ezért szükséges, hogy azok egyszerre minél egyszerűbbek, gyorsabban legyenek s minél kevesebb költséggel legyenek végrehajthatók.

A fenti táblázat hivatott ezeknek a követelményeknek megfelelni.

F. M.

K Ü L Ö N F É L É K

SZEMÉLYI HÍREK

Fekete Béla szfőv. erdőfőtanácsos, Budapest székesfőváros erdő- és mezőgazdasági hivatalának főnöke, az Országos Erdészeti Egyesület számadásvizsgáló bizottságának elnöke vett értesülésünk szerint ezévi szeptember hó 30-án, 40 éves odaadó szolgálat után végleges nyugalomba vonult.

Fekete Béla az államerdészettől 1914-ben lépett át a székesfőváros szolgálatába, ahol eleinte mint kerületi vezetőtisztviselő, majd pedig 1924-től kezdve mint a székesfőváros erdő- és mezőgazdasági hivatalának vezetője a főváros erdőgazdaságának fejlesztése terén igen eredményes működést fejtett ki. Kiváló nagy gondot fordított a kopárterületek befásítására és szeretettel igyekezett a székesfőváros erdeit széppé varázsolni. Az erdőkbe kiránduló, s üdülést kereső közönség kényelmére új menedékházakat, új sétautakat és pihenőket építtetett. Főnöksége alatt épült a csúcshegyi és hármashatárhegyi turistaház, valamint a Guggerhegyen lévő Árpád-pihenő. Mindezeknél jobban őrzik szolgálatának emlékét azonban azok a szép fiatalosok, amelyeknek létesítése elsősorban az ő érdeme.

Kívánjuk, hogy hosszú ideig élvezze az igen jól megérdemelt nyugalmat és arra kérjük, hogy Egyesületünk iránt tartsa meg továbbra is meleg érdeklődését.

HALÁLOZÁS

KUZMA GYULA

Szeptember 26-án végzetes szerencsétlenség érte szakunknak egy értékes és rokonszenves alakját: Kuzma Gyula nyugalmazott kir. főerdőtanácsost, az Orsz. Erd. Egyesület alapító tagját. A budai Rómaifürdő állomásán várta a helyiérdekű egyik vonatát, miközben a másik sínpáron beérkező szerelvény mozdonya elütötte a 77 éves, kissé nagyothalló öregurat. A szenvedett sérülések folytán még aznap este kiszenvedett.

Nem mehetünk el e mellett a megdöbbentő eset mellett anélkül, hogy egy percre meg ne álljunk s ne áldozunk kegyelettel érdemes szaktársunk emlékének. Szomorú kötelességet teljesíték, amikor elköltözött öreg kollégánk életrajzi adatait az alábbiakban röviden összefoglalom.

Kuzma Gyula 1855-ben született Felsőalmáson, Hont megyében. Középiskoláit a körmöcbányai főreáliskolában végezte. A természet iránti nagy szeretete és a műszaki dolgokhoz való erős vonzódása a selmecbányai erdészeti akadémiára vezette őt, ahol tanulmányait 1877-ben végezte el. Az erdészeti államvizsgát pedig 1880-ban tette le Budapesten.

Mindjárt kezdetben az állam szolgálatába lépett. Először a diósgyőri erdőhivatal kerületében végzett erdőrendezési munkát, majd önkéntesi éve után az Óbuda—gödöllői jószágigazgatóságnál nyert beosztást. Mint tartalékos, illetőleg szolgálaton kívüli hadnagy 14 évig volt a hadsereg kötelékében.

1881-től 1882-ig mint a volt Horvát-Szlovén határőrvidéki kincstári erdők ideiglenes üzemtervének elkészítése céljából kiküldött erdőfelmérési bizottság tagja működött. 1882-től 1884-ig tanársegéd volt a selmeci erd. akadémia erdőhasználattani tanszékén. Ezután Horvátországba került s 11 éven át a zágrábi kir. erdőigazgatóságnál szolgált mint központi erdőtiszt, majd 1897-ben a vinkovcei főerdőhivatalhoz került erdőtanácsosi minőségben. Röviddel rá a főerdőhivatal főnöke lett. Erre az időre esik a szlavóniai kincstári erdők öt alsó, szávamenti erdőgondnokságában az egységes nyiladérendszer megteremtése. Ez a nagyszabású munka Kuzma Gyula kezdeményezésére indult meg. A 64.000 kat. holdas erdőtestet észak-déli és kelet-nyugati irányban haladó nyiladékokkal 100 holdas táblákra osztották. Az addig alig járható erdőség ezzel egyszerre fel volt tárva és a rendszeres gazdálkodásra alkalmassá téve. Hogy a nyiladékoknak vadászati szempontból is óriási előnyei voltak, azt talán fölösleges is említenem. Hasonló nyiladékhálózat készült a négy felső szávamenti erdőgondnokságban is, de 100 hektáros táblákkal. Szívós küzdel-

mébe került Kuzmának, amíg a nyiladékrendszer létesítéséhez felsőbb helyről megkapta az engedélyt. Végre is sikerült meggyőznie az illetékeseket, hogy a nyiladékokra eső, közel 1000 hold nem elveszett terület, mert különféle nagy előnyénél fogva bőven meghozza a maga hasznát.

1910-ben az apatini erdőhivatalhoz került mint főerdőtanácsos és 1913-ban onnan vonult nyugalomba. Mint nyugdíjas Zágrábban akart letelepedni, de a háború elején, a nagy változások előérzetétől indítatva más megoldást keresett. Bizonyos mértékig a véletlen is szerepet játszott abban, hogy a diósjenői Schwáb uradalomhoz került s mint annak erdőgondnoka működött 16 éven át. A 6000 holdas erdőbirtokot háromszögelte, majd a részletes felmérést és a térképelést is elvégezte, végül az üzemtervet is elkészítette. Gondja volt az erdő kellő feltárására is. Kitünő műutat épített.

1931-ben fájdalmas lábbaja miatt el kellett hagynia az üzemi szolgálatot. Ekkor, több mint félszázados munka után, Budapesten telepedett le, a Rómaifürdő közelében. A pihenés teljesen helyrehozta, úgy hogy balesete napjáig jó egészségnek örvendett és magas korához képest igen jó erőben volt.

Általában jellemezte őt a fáradhatatlan tevékenység. Igen sok magánerdőt is felmért, berendezett és becsült. Gyakran bámulatos találékonysággal oldott meg rövid idő alatt nagy, szövevényes feladatokat. Szakértelmét a horvátok is elismerték, amikor magyar ember létére kinevezték a zágrábi erdészeti akadémiára vizgabiztosnak. A horvát erdészeti egyesületnek is választmányi tagja volt.

Irodalmi tevékenysége is volt. Számos cikke jelent meg az Erdészeti Lapokban, a Magyar Erdészben, az Oest. Forst- und Jagdzeitungban, horvát folyóiratokban, stb. Külön füzetben jelent meg „A szlavóniai tölgyesekről“ c. ismertetése (1911).

Sokat szerepelt a kiállításokon saját készítményű rajzaival, térképeivel, törzselemzéseivel, faipari és erdőhasználati tárgyival. Különös erőssége volt: a domborművű térképek készítése. Bámulatos kézügyessége és kitünő terepérzéke valósággal mesterévé tette ennek a munkának. A mi főiskolánk gyűjteményében is van egy szép domborműve az egykori kisiblyei tanulmányerdőből. És most, élete végén készítette el a soproni tanulmányerdő egyik üzemosztályának domborművét, amelyen azonban a befejező vonásokat már magunknak kell elvégeznünk: a végzet nem engedte meg, hogy ezt a nagy szeretettel készített mesterművét ő maga fejezze be és nyújtsa át nekünk. Pedig mennyire szerette volna! Hogy a dombormű hú legyen, 77 éves kora dacára eljött Sopronba és egy nagy kirándulás kapcsán tekintette át a kérdéses terepet. És az almamáter iránti szeretetének ezen a nagy szíves-

ségén kívül ugyanakkor még egy értékes törzselemzési rajz és egyéb tárgyak ajándékozásával adta tanujelét.

Ravatalánál sokan találkoztunk barátai és tisztelői közül. Különösen régi horvátországi kartársai voltak ott szép számmal. Könnyes szemmel emlékeztek meg a kedves kollégáról, a jóságos főnökről, a lelkes magyarról.

Kuzma Gyulával a régi erdész nemzedéknek egy késői képviselője szállt sírba. Kevesen vannak már a régi világnak olyan élő tanúi, mint ő volt. És olyanok, akiknek a szak iránti szeretete és a kartársak iránti barátsága olyan régivágású volna, mint az övé. Ezért fáj nekünk legjobban a Kuzma Gyula távozása!

Isten adjon neki csendes nyugodalmat!

Fekete Zoltán.

Hites könyvvizsgálói vizsgára készülő mérnökök előkészítése. Felhívjuk t. erdőmérnök tagjaink szíves figyelmét a Budapesti Mérnöki Kamarának A. 110/1920/15. szám alatt megjelent hirdetményére, amely a hites könyvvizsgálói képesítővizsgára való előkészítésről szól.

A hirdetmény szerint a hites könyvvizsgálói képesítést szabályozó 45.000/1931. számú igazságügyminiszteri rendelet, melyről a kamarai hivatalos lap 1931 december 20-i 51—52. számában és 1932 február—márciusi 9—12. számában részletesebb tájékoztató közlemények jelentek meg, mérnökök számára is lehetővé teszik a könyvvizsgálói (revizori) képesítővizsga letételét.

A mérnököknek e vizsgára való előkészítése tárgyában a műegyetem és a kamara között történt előzetes beható tárgyalások alapján a királyi József-műegyetem Tanácsa a műegyetem közgazdasági fakultásának tananyagát a f. év órarendjében megfelelően kiegészítette és lehetővé tette a kartársak számára a revizori vizsgára való alapos előkészítést.

Egyben közöljük, hogy a hites könyvvizsgálói képesítő vizsga tárgyának részletes anyaga a Budapesti Közlöny 1932. évi augusztus 9-én megjelent 179. számában tétetett közzé.

Az előadásokat a revizori vizsgára készülő mérnökök kétféle módon hallgathatják: és pedig vagy beiratkoznak a műegyetem közgazdasági fakultására, mint rendes hallgatók, vagy az általuk választott tantárgyakat, mint rendkívüli hallgatók veszik fel. Előbbi esetben az okleveles mérnökök a közgazdaságtudományi szigorlat letételével megkapják a közgazdasági mérnöki címet.

A Budapesti Mérnöki Kamara újabb hirdetménye a revizori vizsgák ügyében. „Ezidén utoljára hívjuk fel a mérnökök figyelmét arra, hogy nagy munka árán sikerült elérnünk, hogy a hites könyvvizsgálói vizsgára mérnökök is bocsáthatók.

A vizsgára bocsátás feltételei között általában legalább 5 évi kifejezetten a könyvvizsgálói szakba vágó gyakorlat van előírva, melybe a mérnöki gyakorlatból csak 2 évet számítanak be. Ez idő

szerint azonban — átmeneti időben — ehelyett legalább 10 éves mérnöki gyakorlat vagy 5 éves vezetőállásban töltött mérnöki gyakorlat is elegendő. (L. a Budapesti Közlöny 1931. évi 275. és a kamarai hivatalos lap 1931. évi 51—52. és 1932. évi 9—12. számait.)

Az átmeneti időben tehát rendkívüli könnyítés mellett lehet kartársainknak a vizsgára jelentkezni és a könyvvizsgálói misősítést megszerezni, amely kedvező megélhetést biztosíthat számos mérnöknek is, mihelyt a részvényjogi reform során a kötelező könyvvizsgálatot elrendelik.

A dolog jelentőségének jellemzésére megemlítjük, hogy például az ügyvédi karnak mintegy 180 tagja folytat ilyenirányú tanulmányokat.

Ismételten felhívtuk a figyelmet arra, hogy kérelmünkre a Műegyetem a szóban levő vizsgára előkészítőelőadásokat iktatott a közgazdasági osztály rendes tananyagába, melyet kartársaink rendes vagy rendkívüli hallgatóként hallgathatnak. (L. a kamarai hivatalos lap 1932. évi 37—38. számát és a napisajtóban ismételten közzétett értesítéseket.) A beiratkozás határideje ugyan már lejárt, azonban a Műegyetem Kamaránk kérelmére a könyvvizsgáló revizori tárgykörbe tartozó előadásokra való beiratkozás határidejét kivételesen folyó évi október hó 13-ig meghosszabbította s a Műegyetem volt hallgatóinak a beiratkozási és egyéb mellékdíjakat — félvévenként 52.5 pengőt — elengedi. Így a rendkívüli hallgatók csak annyiszor 4 pengő óradíjat fizetnek félvévenként, ahány heti órára beiratkoznak.

Erre a kivételes feltételek mellett való beiratkozásra vonatkozó kérelmeket folyó évi október hó 12-én, szerdán délig lehet a Kamaránál benyújtani.

Budapest, 1932. évi október hó 6-án. *Thoma Frigyes* s. k.,
titkár."

A Magyar királyi államvasutak talpfaversenydíjnyújtása. A magyar királyi államvasutak igazgatósága talpfa- és váltótalpfaszükségletének biztosítására ez évi szeptember hó 23-án tartott versenydíjnyújtást. Összesen 72 ajánlatot adtak be. Az ajánlatok túlnyomóan magyar termésű talpfákról szóltak, viszont osztrák és jugoszláv árura is érkeztek be ajánlatok.

A talpfaversenydíjnyújtáson felajánlottak mintegy 868.700 drb belföldi és mintegy 284.400 drb külföldi talpfát, összesen 1,153.100 darabot.

A mostani talpfaversenydíjnyújtás eredménye ismét bebizonyította, hogy a hazai termelés bőségesen el tudja látni az államvasutak talpfaszükségletét. A kiírt 512.000 drb talpfával szemben ugyanis a hazai termelés ez évben is több, mint másfélszeres mennyiséget tudott felajánlani.

Fanemek szerint elkülönítve felajánlottak mintegy 666.830 drb

tölgy, 257.850 drb bükk, 150.000 drb vörösfenyő, 45.800 drb erdei-fenyő és mintegy 32.620 drb cser-, akác- és szilvafát.

Váltótalpfából a kiírt 4040 köbméterrel szemben felajánlottak mintegy 11.490 köbmétert, tehát a kívánt mennyiségnek mintegy három és félszeresét. A felajánlott váltótalpfák is úgyszólván, mind belföldi fára vonatkoznak.

A talpfaajánlatok legnagyobb részének az egységárai a következő határok között mozogtak. És pedig: tölgy, góliát 6.00—6.60 pengő, normál 5.70—6.40 pengő, 2.40 m-es 4.70—5.10 pengő és vicinális 3.00—3.50 pengő. Bükk, góliát 4.55—4.70 pengő, normál 4.30—4.50 pengő, 2.40 m-es 3.55—3.60 pengő, vicinális 2.80—3.10 pengő. Váltótalpa 74—100 pengő. Az ajánlati árak reálisnak mondhatók.

A világ legnagyobb bölényállománya. Stockholmból jelentik: Svéd természettudományi körökben élénk sajnálkozást keltett az a budapesti hír, hogy a visegrádi parkban élő öt bölény közül kettő kimult. Svédországnak nagyobb szerencséje van ezen a téren, mert jelenleg a *világ legnagyobb bölényállományával dicsekedhet*. A svéd parkokban nem kevesebb, mint tizenkettő él ezekből a nemes állatokból, amelyek eredetileg nagy számban tanyáztak Európa erdeiben. Néhány év előtt a stockholmi Skansen-parkban elhelyezett két bölénnyel kísérleteztek. A kísérlet jól sikerült, az állatok szépen fejlődtek és szaporodtak és nemsokára az Aengelsberg-parkban kisebb bölénykolóniát bocsátottak szabadjára. Skansenben jelenleg öt bölény van, az aengelsbergi állomány hétre szaporodott. A bölények olyan jól megszokták az éghajlatot, hogy a jövő évre további jelentékeny szaporodásra lehet számítani. Az aengelsbergi parkban egyik bölénytehen a nyár elején erőteljes borjúnak adott életet és a fiatal állat nagyon életrevalónak mutatkozik.

Szentesi kiállítás. Sikerült kertészeti kiállítást rendezett a Csongrád vármegyei Gazdasági Egyesület Szentesen szeptember 17—20-án. A sok szép kertészeti és gyümölcsészeti kiállított tárgy között méltó feltűnést keltett a szentesi m. kir. Erdőhivatal fásítási propaganda céljait szolgáló kiállítás, mely a fábiani állami csemetekert csemetekészleteiből mutatott be igen ízletes elrendezésben egy csoportot, mellyel I. díjat, a kecskeméti Kamara aranyérmét nyerte el. A kiállítást a 18-án Szentesen megtartott Alföldkutató gyűlés részvevői is nagy számban megtekintették.

Olcsó és hatékony védőszer tűz ellen. A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung idei 36-ik számából vettük a következő közleményt.

Az eberswaldei erdészeti főiskolának fakutató intézete kísérletek útján megállapította, hogy az ecetsavas nátriumnak 15%-os oldata az Intrammon, Lokron és Zellon elnevezésű ismert tűz elleni védőszer hatékonyságával és gazdaságosságával egyenlő értékű. Az ecet-

savas nátrium állandó jellegű só és hosszú évek során sem veszíti el hatékonyságát. E tűzelleni védőszerhez könnyen oly sókat is lehet keverni, amelyek gombák ellen is védenek úgy, hogy az épületi fát e szerrel való bekenéssel nemcsak a tűz veszélyétől, hanem gombásodástól is könnyen meg lehet védeni.

Tűz és gomba ellen védő sót célszerűen 85 rész ecetsavas nátron és 15 rész dinatriumphosphát összekeverésével lehet előállítani. Németországban 100 kg 51.50 R. M.-ba kerül és 1 négyzetméter bekenési költsége 0.07 Pf, a Lokron vagy Zellonnal való bekenés 41—45 Pf-es árával szemben. Az ecetsavas natronnal való telítést vasedényben is el lehet végezni, miután a vassal szemben semleges. Az ecsettel való ismételt bekenés vagy beporozás azonban tökéletesen elegendő. A só átlag 5 mm mélységig hatol a fába és ez épp elegendő arra, hogy a deszkaanyagokat a tűzveszélytől hosszú időn át megvédje.

Facukor. Ugyancsak a Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung ezévi 36-ik száma közli, hogy a német Bergius-féle részvénytársaság a társaságnak Mannheim-Rheinauban felépített gyárában megkezdte a facukorelőállítását. Mindenekelőtt magas értékű száraz facukor tartalmú tápszereket állítanak elő és az új tápszereknek a mezőgazdaságban való felhasználhatóságát ki fogják próbálni. Az előállított facukor is nagyon olcsó alapanyagot szolgáltat az alkohol és az erjesztő ipar más termelvényeinek előállításához.

Nemesítő eljárással sikerült továbbá a facukort gyárilag magas értékű és chemiailag tiszta szőlőcukorrá átalakítani.

300 éves fapadló. A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung idei száma közli továbbá, hogy az Augsburgi tanácsházban, amely az 1615—1620-as években épült, az úgynevezett „Arany terem” különös látványosságot képez. A termet évről-évre sokezeren szokták megtekinteni. E terem padlója úgynevezett lebegő fapadló. Az erős padló a gerendaaljon szabadon fekszik. A fapadló áttörésének megakadályozása céljából a nagyszámú idegenlátogatás felvetette azt a kérdést, hogy vajjon elég tartós-e még ez a fapadló, hogy a látogatókat ne veszélyeztesse. Egy stuttgarti tanár vezetése mellett a fapadlót egy nagyon is veszélyeztetett helyen feltépték és megállapították, hogy a fának említésreméltó hibája vagy baja nincsen. A gerendák teljesen makkegészségesek és épek voltak. Be van bizonyítva, hogy faszervezetek évszázadokon át tartanak, de hogy vas- és betonszerkezetek évszázadok múlva is fenn fognak-e állni és úgy, mint a faszervezetek, megcsodálhatók lesznek-e, majd a jövő fogja bebizonyítani.

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

A m. kir. földművelésügyi miniszter Baranya vármegye és Pécs t. város területén az állami erdőfelügyelői teendőik ellátásával *Kuka József* m. kir. főerdőtanácsost bízta meg.